

w i a d o m o ś c i w y d z i a ł o w e

S Z K O Ł A N A U K H U M A N I S T Y C Z N Y C H I S P O Ł E C Z N Y C H

WYDZIAŁ ARTYSTYCZNY

I N S T Y T U T S Z T U K I I K U L T U R Y P L A S T Y C Z N E J

G A L E R I A g r a f i k i

Biblioteki Instytutu Sztuki i Kultury Plastycznej

Obiektywne - subiektywne

Zapraszam do odwiedzenia wystawy prac graficznych eksponowanych w Bibliotece Instytutu Sztuki i Kultury Plastycznej przy ulicy Wiśniowej. Moja twórczość nie wynika ze spekulacji lecz ma charakter emocjonalny, spontaniczny, bardzo osobisty. Można powiedzieć, że jest „dokumentem psychiki” i „jakby dziennikiem podróży”, jak przed kilkoma laty określiła moje serigrafie jedna z recenzentek.

Inspiruje mnie konkretne otoczenie, zaistniała sytuacja. Postrzegam świat obrazami, dlatego używam fotografii jako szkicu, robionej na gorąco notatki, którą później przetwarzam.

Najbardziej na mnie oddziałują pejzaże, przyroda i miejsca do których mam stosunek emocjonalny, w związku z pobytem u przyjaciół (norweska prowincja, Londyn) bądź atmosfera legendarnego miejsca, jakim jest Wenecja.

Przy czym nie interesują mnie miejsca powszechnie znane, ponieważ uważam, że odbiorca ma swoją ich wizję i podczas percepcji nanosi ją mechanicznie na oglądany obraz, zamiast kontemplować świat przedstawiony na płaszczyźnie.

Między innymi z tego względu preferuję fotografie ogródka znajomych czy fasady ich domów, ponieważ mają one dla mnie charakter osobisty.

Fotografie-notatki, będące kliszami rzeczywistości obiektywnej zawsze wykonuję osobiście. Subiektywny jest więc już mój punkt wyjścia – wybór obiektu. Najczęściej wybieram kadry krajobrazu naturalnego, maomiasteczkowego lub wielkomiejskiego poprzez mój stosunek do nich, często określony uczuciami do ludzi, z którymi się w danym kraju stykam, z którymi się przyjażnię.

JACEK PAPŁA,
KARWIENSKIE BŁOTA,
SITODRUK, 100 X 70, 2002

Krótko mówiąc, to co obiektywne, para-dokumentalną fotografię, za pomocą zabiegów manualnych, na kliszy 1:1, nasycam treściami emocjonalnymi, proporcjonalnie dobierając wartości estetyczne i przekazywane sensory. Nie doprowadzam do zniesienia związków znaczeniowych pomiędzy punktem wyjścia, a skończoną odbitką graficzną. Dla mnie liczą się bowiem i odniesienia przedmiotowe, i moje ingerencje zarówno w zakresie kompozycji (montaże kolażowe), jak i działania kolorystyczne czynione zdecydowanym gestem.

Słowem, analizuję relacje: rzeczywistość – fotografia – grafika.

I okazuje się, że obraz rzeczywistości rejestrowanej i przetwarzanej mechanicznie, który wydawał się obiektywny, zawiera elementy subiektywne. Podobnie jak emocjonalnie wprowadzone barwy mogą mieć cechy obiektywne.

W moich serigrafiiach relacje między tym, co obiektywne a subiektywne oraz uniwersalne a osobiste wydają się być płynne. Mam nadzieję, że moje prace są pochwalać zwyczajnej codzienności i jej specyficznego piękna.

Jacek Papla

Pokaz i spotkanie z Adamem Romaniukiem

W czwartek 16 stycznia 2003 r. o godz. 11.00 odbędzie się pokaz grafiki oraz spotkanie z autorem. Pokaz będzie obejmował grafiki cyfrowe z lat 2000- 2001 z cyklu:

„POWIDOKI, KARNAWAŁ” a wykład dotyczył będzie **druku cyfrowego w grafice artystycznej**.

Janina Wallis

PRACOWNIA EDUKACJI TWÓRCZEJ INSTYTUTU SZTUKI I KULTURY PLASTYCZNEJ

Kilka zdań o historii pracowni

Współpraca Pracowni z Galerią BWA w Jeleniej Górze ma kilkuletnią tradycję. Od dwóch lat kieruje tą współpracą mgr Adam Olejniczak. Ostatnie spotkanie miało miejsce w listopadzie 2002. Jest to jednak tylko jedno z wielu miejsc realizacji przez studentów kierunku *edukacja artystyczna* pomysłów warsztatów twórczych i innych form edukacji przez sztukę.

Współpracujemy chętnie z Centrum Sztuki dla Dziecka w Poznaniu, które organizuje Biennale Sztuki dla Dzieci, a także imprezy międzynarodowe gromadzące pracownię edukacji artystycznej z kilku uczelni polskich, duńskich, niemieckich i fińskich. Jesteśmy członkami Międzynarodowego Stowarzyszenia Edukacji przez Sztukę, organizującego między innymi w Polsce Letnie Akademie Sztuki INSEA. Prof. UZ Eugeniusz Józefowski prowadzi od kilku lat warsztaty malarskie dla dwu-

dziestoosobowej międzynarodowej grupy w różnym wieku. Pracownia aktywnie współpracuje z Laboratorium Edukacji Twórczej Centrum Sztuki Współczesnej w Warszawie. Bardzo istotnym miejscem realizacji pomysłów edukacyjno-artystycznych jest Galeria BWA w Zielonej Górze, gdzie od kilku lat odbywają się cykliczne „Spotkania warsztatowe”, w których uczestniczą absolwenci i studenci Instytutu. Przez ostatnie trzy lata ich organizatorem był mgr Sylwester Mocur - niezwykle zaangażowany i zdolny edukator sztuki, absolwent Pracowni i jej współpracownik. Praktyki ciągle studentów realizowane są w wielu różnorodnych instytucjach posiadających działy edukacyjne, takich jak Miejskie Centra Kultury, Domy Harcerza czy inne, nie wymienione wcześniej, galerie. W wyjątkowych wypadkach kierujemy do - z pozoru - bardzo odległych wychowaw-

WARSZTAT TWÓRCZY
EUGENIUSZA JÓZEFOWSKIEGO
POD CZAS OBCHODÓW
DZIAŁA ZIEMI 2002,
POLA MOKOTOWSKIE,
WARSZAWA

czo instytucji. Przykładem może być FilMOTEKA Narodowa, gdyż student znalazł pomysł na swoją obecność tam w ramach praktyki ciągłej.

Warto wspomnieć, że Pracownia Edukacji Twórczej zorganizowała w 1998 roku wystawę – konferencję „Książka artystyczna jako obiekt oraz warsztat edukacyjny”, po której ukazała się publikacja zawierająca

katalog wystawianych prac i wygłoszone wystąpienia. W 1999 roku profesor E. Józefowski opublikował książkę pod tytułem „Książka o książkach”, gdzie znajdują się opisy i fotografie niektórych warsztatów biblioterapeutycznych odbywających się podczas zajęć ćwiczeniowych.

Cel funkcjonowania Pracowni

Pracownia Edukacji Twórczej w Instytucie Sztuki i Kultury Plastycznej realizuje nietypowo, bo na ćwiczeniach, praktyki śródroczne studentów oraz opiekuje się praktykami ciągłymi w przeróżnych instytucjach. Idea takiej realizacji wymogów minimum programowego dla kierunku edukacja artystyczna, a wcześniej wychowanie plastyczne, wynikała z nowatorskiej koncepcji twórców wizji Instytutu Sztuki, czyli pierwszej dyirekcji w osobach profesora Antoniego Zydronia i adiunkta Zenona Polusa. Pracownia zajmuje się tworzeniem sprzyjających warunków do tego, by studenci kierunku edukacja artystyczna poculi się artystami-pedagogami z doświadczeniem praktycznym. Używamy często nowego pojęcia określającego tego typu aktywność – edukator sztuki. Wobec ciągle zmieniającej się rzeczywistości społecznej być może to określenie pomoże lepiej absolwentom tego kierunku „ulożyć się” w życiu społecznym, znajdując w nim nieznane dotąd możliwości zatrudnienia. Sylwetka absolwenta tego kierunku przewiduje przecież bardzo różne możliwości funkcjonowania zawodowego. Mając pieczę nad przygotowaniem i opieką praktyk studenckich w przeróżnych instytucjach, do których jako absol-

wenci mogą trafić, nasze działania oparliśmy na praktycznych poszukiwaniach tak, by scalili swoje zainteresowania artystyczne z przyszłą codziennością zawodową. Najistotniejszą aktywnością studentów na zajęciach ćwiczeniowych jest praca nad konstruowaniem scenariuszy warsztatów twórczych lub lekcji, a następnie przeprowadzenie ich w wybranym przez siebie miejscu i z określonymi uczestnikami.

Czasami te wybrane miejsca znajdują się w lesie, parku, szkole czy galerii. Wiele spośród udanych realizacji dzieje się bezpośrednio w pracowni, której cotygodniowe funkcjonowanie z założenia stosuje metodę warsztatów twórczych jako najbardziej charakterystyczną dla edukatorów sztuki. Ten sposób realizacji praktyk śródrocznych zyskał wielkie uznanie podczas prezentacji dokonań na konferencjach naukowych organizowanych przez UMCS w Lublinie, Akademię Pedagogiczną w Krakowie, Uniwersytet Śląski Filia w Cieszynie. Wygłoszone tam wystąpienia zostały opublikowane w materiałach pokonferencyjnych.

Eugeniusz Józefowski

Edukacja sztuką? – Sztuka zabawą?

28 listopada odbył się warsztat artystyczny pt. „Zabawy słowem”, przeprowadzony przez studentów odby-

wających praktykę śródroczną w ramach Pracowni Edukacji Twórczej. Agata Kornaszewska, studentka IV

WARSZTAT ADAMA OLEJNICZAKA
PT. „DOTYK NA NIEBIE”,
II KLASA LICEUM PLASTYCZNEGO
W JELENIEJ GÓRZE

roku *edukacji artystycznej w zakresie sztuk plastycznych* i Jarek Jeschke, student IV roku *malarstwa* zrealizowali swój scenariusz i projekt zainspirowany dadaizmem i poezją wizualną. Bohaterami zajęć były trzynastoletnie dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 8 w Jeleniej Górze. Dzieci rozpoczęły zabawę dadaistyczną wybierając wycięte z gazet przypadkowe wyrazy, po czym w sposób dowolny naklejały wycinki na kartonie o wymiarach 100 x 70 cm. Powstał w ten sposób dadaistyczny wiersz – ku wielkiej ucieście nas wszystkich. Następny etap pracy polegał na zaprojektowaniu przez dzieci znaku, słowa, litery, zwrotu przy użyciu zgromadzonych w galerii materiałów (różne rodzaje papieru, gazety, flamastry, klej biurowy, farby wodne, pędzle, nożyczki). Powstałe prace zainstalowane zostały przez dzieci w przestrzeni. Odczytywane kolejno hasła, słowa były kontynuacją zabawy z początku warsztatu. Jednakże treści w nich zawarte nie były przypadkowe. Stały się też pretekstem do burzliwej dyskusji o problemach ważkich dla ich autorów. A mimo to czytane kolejno rozmieszały nas i zaskakiwały przypadkowymi sensami. Prace ujawniły dużą potrzebę ekspresji uczestników, a plastycznie były naprawdę ciekawe.

Dyrektor galerii, Janina Hobgarska i jej wspańska załoga, to osoby świadome i otwarte na nowoczesne formy edukacji artystycznej. Z radością i optymizmem podjęli-

śmy zaproszenie naszej pracowni do współpracy. Pierwsze spotkania aranżował profesor Eugeniusz Józefowski. Następnie to przyjemne, nie da się ukryć, zadanie przypadło mi. W sumie w ubiegłym i obecnym roku akademickim razem ze studentami przeprowadziliśmy i zaprezentowaliśmy 15 warsztatów artystycznych, z czego zdecydowana większość to dzieło studentów. Zrealizowane scenariusze powstawały w ramach tematów semestralnych pracowni i konsultowane były na zajęciach. W warsztatach wzięły udział dzieci i młodzież ze szkół podstawowych, gimnazjów, liceów z Jeleniej Góry. Realizowane były w pomieszczeniach galerijnych BWA i na terenie zabytkowego jeleniogórskiego rynku. Możliwość przeprowadzania swoich warsztatów w galeriach i innych ośrodkach publicznych jest niewątpliwie wyróżnieniem dla aktywności studentów w ramach praktyki śródrocznej. Zajęcia te są kontynuacją praktyk śródrocznych realizowanych w ramach naszej pracowni. Warsztaty artystyczne swoją siłą i atrakcyjnością czerpią nie tylko z niezaprzeczalnego i namacalnego kontaktu ze sztuką, lecz również poprzez charakter spotkania w grupie. Są poligonem zachowań interaktywnych, a często wspańnięciem treningiem asertywności no i oczywiście mogą być edukacyjną zabawą.

Adam Olejniczak

Łódź, 2.12.02

PRACOWNIA PROJEKTOWANIA GRAFICZNEGO

O słowie nie tylko lingwistycznie

W dniach 15-16 listopada odbyła się w Zielonej Górze interdyscyplinarna sesja naukowa zatytułowana *Słowo do oglądania. Napis i zapis w przekazie artystycznym*. Sesję zorganizował Instytut Filologii Polskiej (Zakład Teorii Literatury) przy współpracy Instytutu Sztuki i Kultury Plastycznej. Sesja rzeczywiście miała charakter interdyscyplinarny, ponieważ do udziału w niej zaproszono nie tylko polonistów-literaturoznawców i historyków literatury, lecz również historyków i krytyków sztuki z wielu ośrodków akademickich w kraju.

Zasadniczy temat „słowo i obraz” został podjęty w referatach wielostronnie i różnoaspektowo. Były przykłady ich związków historycznych i zupełnie współczesnych. Autorzy poszczególnych wystąpień ukazywali na wybranych przykładach, jak zmieniały się relacje między tymi dwoma wielkimi porządkami wypowiedzenia – porządkiem przedstawień obrazowych (czyli systemem ikonycznym) i porządkiem lingwistycznym (słownym). Przedmiotem dociekań badaczy były bardzo różne obiekty artystyczne; od dzwonów kościelnych, reprezentujących sztukę użytkową, przez karty do gry, kominy i łóżki, po amerykańskie inskrypcje naskalne sztuki najnowszej. Zaprezentowano wyniki badań dotyczące poezji i prozy, malarstwa, grafiki i fotografii, a także dramaturgii, teatru i filmu.

Instytut Sztuki i Kultury Plastycznej reprezentowali w obradach sesji doktorzy: Adam Sobota i Wojciech Śmigiełski. Pierwszy z nich przedstawił referat zatytułowany – *Poezja wizualna w fotografiach Jerzego Lewczyń-*

skiego, drugi - Obraz słowa albo o zamieszkiwaniu metafory w grafice. Adam Sobota w swoim interesującym wystą-

pieniu przypominał twórczość artystyczną, zapomnianego nieco, Jerzego Lewczyńskiego (ur. 1924). Fotografika, który debiutował na początku lat 50. Polemizując z Piotrem Rypsonem, referent był skłonny uznać prace Lewczyńskiego z tego okresu za początek *poezji konkretnej* w Polsce. Fotomontaże Lewczyńskiego wyprzedzają bowiem o 10 lat twórczość Mariana Grześczaka i Stanisława Drózdza, uważanych powszechnie za ojców polskiej poezji konkretnej. Sobota pokazał również, jak ta bogata, urozmaicona, konsekwentna i w wysokim stopniu oryginalna działalność artystyczna stała się inspiracją dla innych polskich artystów, którzy zainteresowali się relacjami pomiędzy obrazem fotograficznym a sferą pojęciową. Autor zaliczył do nich Natalię Lach-Lachowicz, Wojciecha Bruszewskiego i Mariusza Hermanowicza. Wojciech Śmigielski natomiast uczynił przedmiotem swojej analizy współczesne dokonania w zakresie grafiki oraz obecność w niej metafory, a bezpośrednim pretekstem dla jego wypowiedzi stała się wystawa prac studentów III roku Instytutu Sztuki i Kultury Plastycznej. Dodajmy zatem, że sesji naukowej towarzyszyły dwie wystawy - prezentacje grafik Antoniego Jana Gołębiaka i wspomniana już wystawa studentów.

Zaprezentowane prace studenckie były efektem ćwiczenia *wizualizacja treści pojęć*, zrealizowanego w Pracowni Projektowania Graficznego prowadzonej przez adiunkta II st. art. Witolda Michorzewskiego. Studenci mieli zobrazować dowolne pojęcie abstrakcyjne, tworząc proste układy typograficzne w formie plakatu literniczego. W konsekwencji na wystawie można było obejrzeć wiele ciekawych i pomysłowych realizacji. Operacje

na literach wydobywały napięcia emocjonalne zawarte w wybranych przez studentów wyrazach. Prace były bardzo często zaskakujące i niekonwencjonalne. Autor referatu pokazał, jak pole gry znaczeń wypowiedzi graficznej zostało rozpięte między dosłownością a metaforycznością i jak ta metaforyczność odwołuje się do analogii, a nie do mimetyczności opisu. Udowodnił, że podstawowy chwyt stylistyczny większości przedstawień polegał na przeniesieniu znaczenia ze słowa na obraz, a ten, w ten sposób, stawał się próbą wyrażenia jego treści. Tym, co umożliwiało przejście od języka przekazu informacyjnego do języka artystycznego okazywała się właśnie metafora. Ona też stała się główną bohaterką tego wystąpienia.

Na zakończenie warto podkreślić, że cała sesja przyniosła bogaty materiał do przemyśleń, a także pokazała, jak owocne i twórcze mogą być spotkania przedstawicieli pozornie odległych od siebie dyscyplin. Fenomen sztuki współczesnej polega również na tym, że porzuca ona swoje utarte koleiny i anektuje obszary dawniej jej nieprzynależne, staje się wewnątrznie zróżnicowana, niejednorodna i intermedialna. I takiej samej wymaga analizy. Sesja unaoczniała wszystkim, że nauka powoli przygotowuje się do nowego opisu, opisu wieloma piórami. I chociaż pole sztuki i pole dyskursu jeszcze często nie stykają się wcale, można mieć nadzieję, że w nieodległej przyszłości realność teoretyczna będzie odpowiadała realności sztuki. Zielonogórska sesja była tego jasną skólką.

Wojciech Śmigielski
Droniki, grudzień 2002

WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

INSTYTUT HISTORII

Wrocławska konferencja

8 listopada odbyła się - zorganizowana przez Instytuty Historii Uniwersytetu Wrocławskiego i Uniwersytetu Zielonogórskiego - konferencja pt. „Eugeniusz Kwiatkowski a polskie Ziemie Zachodnie i Północne”. Patronat nad obradami sprawował Wicemarszałek Sejmu prof. Tomasz Nałęcz oraz Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Zdzisław Latajka. Z ramienia UZ Instytut Historii reprezentowali dziekan wydziału humanistycznego prof. Czesław Osękowski, prof. Włodzimierz Suleja oraz dr R. Skobelski. Audytorium wysłuchało wystąpień-analiz gospodarczo-historycznych poświęconych problematyce koncepcyjnej, związanej z reorganizacją struktur ekonomicznych Ziem Zachodnich i Północnych po I i II wojnie światowej:

- p prof. W. Wrzesiński - „O miejsce Eugeniusza Kwiatkowskiego w polskiej myśli politycznej”;
- p prof. T. Marczak - „Geostrategiczne źródła poglądów Eugeniusza Kwiatkowskiego”;

- p prof. W. Suleja - „Eugeniusz Kwiatkowski jako autor *Dyspozycji*”;
- p prof. Cz. Osękowski - „Ziemie odzyskane w granicach Polski. Nowa jakość terytorialna, społeczna i ekonomiczna”;
- p prof. M. Mroczko - „Problemy myśli zachodniej w działalności Eugeniusza Kwiatkowskiego”;
- p dr R. Skobelski - „Ekonomiczne koncepcje Eugeniusza Kwiatkowskiego w realizacji Planu 6-letniego”;
- p dr G. Strauchold - „Poglądy społeczne i naukowe Eugeniusza Kwiatkowskiego a działalność organizacji społecznych lat czterdziestych (Liga Morska i Polski Związek Zachodni)”.

Jarosław Kuczer